

*Foaia de parcurs pentru abilitarea economică a femeilor este elaborată de Secretariatul Consiliului Economic pe lângă Prim-ministrul RM cu susținerea Entității Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women) și a Guvernului Suediei.

FOAIA DE PARCURS PENTRU ABILITAREA ECONOMICĂ A FEMEILOR (versiunea 2.0 actualizată_12/22)

OBIECTIVUL 1. ELIMINAREA BARIERELOR ÎN ASIGURAREA ACCESULUI EGAL LA RESURSE					
Acțiuni propuse	Parteneri ¹ de implementare	Problema adresată	Termen de realizare	Indicator de progres/monitorizare	Mijloace de verificare
Grup de acțiuni 1.1. Asigurarea cadrului legal pentru integrarea principiilor remunerării egale					
1.1.1. Revizuirea și modificarea cadrului normativ aferent: Codul muncii, art. 10 alin. (2) lit. g Reglementarea obligațiilor angajatorului și articolul 128, lit. b - Salariul (articolul 10), care să explice sensul principiului plată egală pentru muncă egală sau muncă de valoare egală între femei și bărbați.	MMPS, MF, CE, CPD, UN Women,	În 2020, discrepanța între salariul mediu al femeilor și bărbaților a atins valoarea de 13,7%, fiind în ușoară scădere față de anul precedent (14,1%). Datele statistice indică faptul că în sectoarele cu salariu mediu mare diferențele salariale cresc, ca rezultat al remunerării inechitabile. Anume în aceste sectoare există o discrepanță mare între salariul managerilor și angajaților de la baza piramidei. Această inegalitate afectează, în mare parte femeile, întrucât acestea din urmă sunt subreprezentate în structurile de top management. Planul de acțiuni privind implementarea strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2017-2021 (Hotărâre de Guvern Nr. 259 din 28-04-2017), prevede acțiunea 1.2.5. Aprobarea și punerea în aplicare a metodologiilor de examinare a cazurilor de discriminare salarială. În acest sens, Centrul Parteneriat Pentru Dezvoltare (CPD) în comun cu Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) și Fundația Soros Moldova a elaborat o analiză a legislației naționale în legătură cu aplicarea principiului plată egală pentru munca egală sau pentru muncă de valoare egală între femei și bărbați. În analiză se explică detaliat noțiunile-cheie ce țin de plata egală pentru muncă egală sau pentru muncă de valoare egală între femei și bărbați, bazându-se pe jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, standardele de nediscriminare elaborate în cadrul Uniunii Europene și pe legislația Republicii Moldova Conform indexului egalității de gen publicat de CPD – Femeile angajate continuă a fi dezavantajate în plan salarial comparativ cu bărbații.	Realizat în trimestru III 2022	Indicator: Cadrul legal ajustat și aplicat pentru sectorul public și privat. Prin Legea 107/2022 au fost operate modificări în art.10 alin.(2) lit.g) și art.128 completat cu alin.(21) cu prevederea de egalitate a remunerării între femei și bărbați pentru muncă egală sau de valoare egală.	LEGE Nr. 107 din 21-04-2022 pentru modificarea unor acte normative Publicat : 13-05-2022 în Monitorul Oficial Nr. 141-150 art. 254
1.1.2. Ajustarea Convențiilor colective la nivel de ramură în vederea integrării principiului remunerării echitabile.	CE, CNSM, CNPM		Trimestru III 2023	Indicator: Cadrul legal ajustat și aplicat pentru sectorul public și privat	Document de Referință în Monitorul Oficial

¹ Abrevieri utilizate: CE – Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru; BERD – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare; CS – Cancelaria de Stat; ME – Ministerul Economiei; MF – Ministerul Finanțelor; MMPS – Ministerul Muncii și Protecției Sociale; MEC – Ministerul Educației și Cercetării; MS – Ministerul Sănătății; ODA – Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii; UN Women - Entitatea Națiunilor Unite pentru egalitatea de gen și emanciparea femeilor; UNICEF - Fondul Internațional pentru Urgențe ale Copiilor al Națiunilor Unite; UNFPA - Fondul Națiunilor Unite pentru Populație; OIM Organizația Internațională a Muncii; CEE-ONU (UNECE) – Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa; CPD- Centrul Parteneriat Pentru Dezvoltare (CPD); RIAM – Rețeaua Incubatoarelor de Afaceri din Moldova; BNS – Biroul Național de Statistică; AIPA – Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură; AIM – Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova; ANOFM – Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; CCI – Camera de Comerț și Industrie; OSCE - Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa; TIC – Tehnologia informației și a comunicațiilor; GIZ – Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei; STEM – știință, tehnologie, inginerie și matematică; MBA - Master în Administrarea Afacerilor; ACEM - Asociația Companiilor din Industria Electronică; IMM – Micro întreprinderile și întreprinderile mici și mijlocii; APL – Administrația publică locală; CNSM – Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova; CNPM – Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova; FEE – Fundația Est-Europeană; PC – Primăria Chișinău; CMC – Consiliul Municipal Chișinău; PWC - Price Waterhouse Cooper; CNpAS – Comisia Națională pentru Antreprenariat Social; MAIA – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare; FNDAMR – Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural; IFAD – Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă; CIPE – Center for International Private Enterprise; LEADER - legăturile dintre acțiunile pentru dezvoltarea economiei rurale, inițiativă a Uniunii Europene; ASP – Agenția Servicii Publice; ANSA – Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor; CNAS – Casa Națională de Asigurări Sociale; ANSP - Agenția Națională pentru Sănătate Publică; MAI - Ministerul Afacerilor Interne; MIDR - Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale; BNM Banca Națională a Moldovei; DOFM – Direcția pentru Ocuparea Forței de Muncă; DASPF – Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei, ANP –Administrația Națională a Penitenciarelor; UTM – Universitatea Tehnică A Moldovei; UPSHIFT – program de inovare socială dedicat tinerilor.

1.1.3. Dezvoltarea capacităților sectorului public și privat în aplicarea sistemului de plată egală.	UN Women, asociații de afaceri, alți parteneri.	Principiul plată egală pentru muncă egală sau pentru muncă de valoare egală între bărbați și femei este stipulat în Codul muncii la reglementarea obligațiilor angajatorului (articolul 10 alin. (2) lit. g și articolul 128) și în Legea nr.5 cu privire la asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați din 9 februarie 2006 (articolul 10). Nerespectarea acestui principiu este considerată un act discriminatoriu din partea angajatorului conform cadrului legal (Legea nr. 5/2006 (art. 11) precum și Legea cu privire la asigurarea egalității Nr. 121 din 25 mai 2012, articolul 7 alin. (2) lit. d).	Permanent	Indicator: Campanie de informare și capacitate a sectorului public și privat în aplicarea sistemului de plată egală. # sesiuni de informare # participanți (f/b)	Comunicat pe pagina oficială a Consiliului Economic
1.1.4. Elaborarea și pilotarea programelor de transparentizare voluntară a remunerării echitabile.	UN Women, asociații de afaceri, alți parteneri	Faptul că legislația salarială nu include acest principiu printre regulile care stau la baza formării salariilor ridică semne de întrebare și creează incertitudine. Din acest punct de vedere, este necesar să se organizeze o serie de evenimente de formare (instruiri, ateliere de lucru, mese rotunde, conferințe etc.) și de asistență (inclusiv pilotarea) în ceea ce privește aplicarea sistemului de plată egală cu diverși reprezentanți ai sectorului public și privat.	Trimestru IV 2023	Indicator: Program de transparentizare voluntară a remunerării. # de companii participante/sau bune practici în procesul de pilotare.	Rapoarte anuale de activitate ale partenerilor de implementare
1.1.5. Revizuirea salariului minim pe economie, luând în considerare discrepanțele salariale de gen	ME, MF, MMPS, UN Women, CPD	Analiza comparativă a cotelor ocupării și a repartizării salariaților conform mărimilor salariilor pentru anul 2020, indică că în toate sectoarele economiei în care sunt întâlnite cel mai des persoane remunerate sub plafonul sau cu salariul minim pe economie, sunt preponderent ocupate de femei ceea ce le expune unei vulnerabilități economice. Astfel se propune: modificarea HG 165/2010 în vederea ajustării cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real pentru reducerea discrepanțelor de gen.	Realizat în trimestru IV 2022	Indicator: Cadrul legal ajustat și aplicat pentru sectorul privat HG 165/2010 abrogată prin HG 670/2022 . Prin Legea 219/2022 noțiunea Cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real a fost exclusă.	Document de Referință în Monitorul Oficial Guvernul a unificat salariul minim, acesta fiind aplicat în același cuantum atât în sectorul bugetar, cât și în cel real. Din 1 ianuarie 2023, salariul minim pe țară va fi majorat până la 4000 de lei pentru un program complet de lucru de 169 de ore în medie pe lună.
Grup de acțiuni 1.2. Asigurarea accesului egal la informații					
1.2.1 Analiza funcționalității și accesibilității rețelelor și platformelor de informare cu privire la angajare și formare a forței de muncă în context teritorial.	CE, UN Women, ANOFM, ODA, AIPA.	Angajarea în câmpul muncii la nivel local este o prioritate pentru dezvoltarea social-economică a localităților și în același timp o problemă majoră determinată de un șir de factori. Insuficiența informației cu privire la oportunitățile de angajare și accesul limitat al populației rurale la rețelele și centrele de ocupare a forței de muncă reprezintă cele mai mari obstacole în calea dezvoltării durabile a economiilor locale. Situația este mai critică în ceea ce privește accesul femeilor	În progres	Indicator: Sinteză politică privind funcționalitatea și accesibilitatea rețelelor și platformelor de informare privind ocuparea și	Comunicat pe pagina oficială a Consiliului Economic

		din localitățile rurale la oportunitățile de angajare conform locului lor de reședință, vizitele la centrele de angajare și accesul la informații despre locurile de muncă vacante. Accesul limitat al femeilor și bărbaților din mediul rural la informație despre dezvoltarea unei afaceri, finanțare, locuri de muncă și oportunități de acumulare a cunoștințelor antreprenoriale, financiare, digitale, este unul dintre factorii critici care orientează populația rurală către migrație în afara țării.		instruirea în profil teritorial.	
1.2.2. Dezvoltarea și susținerea programelor de educație alternative în domeniul STEM și ICT pentru fete și băieți din grupuri defavorizate prin aplicarea metodelor de educație mobilă STEM, tabere de vară și învățare experiențială.	MEC, UTM, Clasele mobile STEM, UNICEF, UN Women, ATIC, GirlsGoIT, alți parteneri	Dezvoltarea competențelor digitale în rândul tinerilor fete și băieți vor contribui la tranziția eficientă a acestora către piața muncii, modificarea stereotipurilor de gen dar și promovarea culturii antreprenoriale în rândul întregii populații ale R. Moldova în vederea luptei cu șomajul și sărăciei, în mod special la nivel local și în rândul femeilor.	Trimestru IV 2023	Indicator: Organizarea școlii de vară GirlsGoIT; # de localități vizitate de clasa mobilă STEM.	Comunicate pe paginile oficiale ale partenerilor de implementare
1.2.3. Creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la principiile de abilitare a femeilor prin diverse produse informative și mediatice.	CE, BERD, UN Women	Creșterea gradului de conștientizare a femeilor și bărbaților cu privire la drepturile femeilor ajută la limitarea puterii stereotipurilor de gen care împiedică femeile să participe pe deplin la viața socială, economică, politică, profesională și publică.	Permanent	Indicator: # de produse informative și mediatice elaborate și diseminate.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
1.2.4. Sensibilizarea opiniei publice cu privire la imaginea femeilor din industria electronicelor prin diverse produse informative și mediatice.	ACEM, CE și alți parteneri	Campanie de sensibilizare a opiniei publice desfășurată pe scară largă pentru a expune proporții mari ale populației tinere de sex feminin cu privire la oportunitățile pentru femei în industria electronică, poveștile de succes, realizările femeilor ingineri și altele.	Permanent	Indicator: # de produse informative și mediatice elaborate și diseminate.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 1.3. Asigurarea accesului egal la beneficiile oferite de stat					
1.3.1. Integrarea în cadrul prevederilor programului de stat Prima Casă a condițiilor ce ar asigura accesul părinților aflați în concediu de îngrijire al copilului, al părinților solitari și a altor grupuri social dezavantajate.	CE, ME, UN Women	Condițiile actuale ale programului de stat nu asigură accesul egal, inclusiv pentru categoriile dezavantajate, de ex. evaluarea aplicațiilor după capacitatea de plată la momentul aplicării defavorizează familiile unde un părinte este în concediu de îngrijire a copilului și părinții solitari. Se propune: Hotărârea Guvernului Nr. 202 din 28-02-2018 cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat „Prima casă”, analizată și ajustată din perspectiva de gen și a grupurilor social vulnerabile. Legea nr. 293 din / din 21-12-2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă” analizată și ajustată din perspectiva de gen.	Trimestru IV 2023	Indicator: Cadrul legal ajustat și aplicat pentru sectorul public și privat	Document de Referință în Monitorul Oficial

Grup de acțiuni: 1.4. Inițiative de raportare și bugetare sensibile la gen					
1.4.1. Ajustarea cadrului de monitorizare și evaluare a politicilor/programelor de dezvoltare națională, regională și locală și de asistență din perspectiva integrării indicatorilor sensibili la gen.	BNS, ODA, UN Women, CE, CS	Una dintre atribuțiile Biroului Național de Statistică este facilitarea dialogului dintre producătorii și utilizatorii de date oficiale privind necesitatea de statistici pentru elaborarea, monitorizarea și evaluarea politicilor de dezvoltare națională, regională și locală. În acest sens, capacitatea producătorilor de date în colectarea și procesarea indicatorilor sensibili la gen, ajustarea sistemului de monitorizare din perspectiva de gen cât și consolidarea unui sistem de raportare unic sunt acțiuni imperative.	Trimestru 1V 2023	Indicator: Cadrul de indicatori sensibili la gen pentru monitorizarea și evaluarea politicilor, programelor naționale actualizat.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
1.4.2. Capacitarea agențiilor de stat în colectarea și procesarea indicatorilor de gen.	UN Women, BNS, CE, CS	Se propune: actualizarea cadrului de indicatori sensibili la gen utilizați pentru monitorizarea și evaluarea politicilor/programelor naționale, inclusiv de suport de stat. Se propune dezvoltarea unui modul de instruire în colectarea și procesarea indicatorilor de gen pentru sectorul public și privat.	Trimestru IV 2023	Indicator: Modul de instruire elaborat # de instruirii organizate	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
1.4.3. Îmbunătățirea datelor dezagregate pe sexe pentru IMM-uri (comerț electronic, economie digitală, antreprenariat social și feminin, digitalizare etc.) ca dovezi pentru politicile sensibile la gen.	CE, UN Women, BNS, alți parteneri	Creșterea capacității autorităților naționale de statistică, a factorilor de decizie și a altor părți interesate din comerț de a) dezvolta un cadru conceptual care să răspundă nevoilor de date privind comerțul, comerțul electronic, digitalizarea și genul: b) să colecteze date și statistici și să formuleze recomandări pentru îmbunătățirea disponibilității datelor pentru politici comerciale sensibile la gen.	Trimestru IV 2023	Indicator: Date dezagregate pe sexe # instruirii organizate	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
1.4.4. Susținerea unui program de pilotare a bugetării sensibile la gen în sectorul public.	CE, CS, MF, Asociații de profil	Bugetarea sensibilă la gen (GRB) va fi utilizată pentru a integra perspectiva de gen în procesul de bugetare care urmărește să creeze o legătură directă între politicile sociale și economice prin aplicarea unei analize de gen la formularea și implementarea bugetelor guvernamentale. Nu toate programele guvernamentale/publice au premise, inclusiv la nivel de documente operaționale, care ar facilita integrarea dimensiunii de gen. Totodată, din perspectivă organizațională, nealocarea resurselor umane și financiare pentru activitățile de gen poate reduce eficiența programelor și politicilor implementate. În vederea compensării acestor lacune, instituțiile publice trebuie să fie instruite în domeniul bugetării sensibile la gen.	Trimestru IV 2023	Indicator: Program de pilotare a bugetării sensibile la gen în sectorul public. Un studiu de caz de bugetare sensibilă la gen.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
OBIECTIVUL 2. EDUCAȚIE ȘI DEZVOLTARE DE COMPETENȚE ȘI ABILITĂȚI					
Acțiuni propuse	Parteneri de implementare	Problema adresată	Termen de realizare	Indicator de progres/monitorizare	Mijloace de verificare
Grup de acțiuni: 2.1. Prevenirea segregării profesionale prin programe de orientare în carieră și mentorat					

<p>2.1.1.„Elaborarea programului privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2022-2026” sensibil la gen.</p>	<p>MMPS, MEC, ANOFM, UN Women</p>	<p>Începând din 2015, UN Women în parteneriat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Economiei, alături de organizații internaționale, sectorul de afaceri și societatea civilă susține promovarea alfabetizării digitale a femeilor și fetelor, în special a celor din grupurile defavorizate prin capacitatea fetelor din Moldova cu abilități și instrumente în domeniile STEM (știință, tehnologie, inginerie, matematică) și a le încuraja să opteze în viitor pentru o carieră în aceste domenii.</p> <p>Programele precum <i>Girls Go IT</i>, <i>Aleg Cariera în IT</i>, <i>Women in Science</i> au contribuit la creșterea cu 15% a înrolării fetelor la facultatea de Informatică. Pentru a facilita accesul tinerelor în domeniile STEM, se propune integrarea următoarelor acțiuni în Programul Național privind Ocuparea Forței de Muncă pentru anii 2022-2026:</p> <p>a. Încurajarea și promovarea egalității de gen în sectoarele și profesiile „masculinizate”, cu predilecție în domeniile tehnic, ecologie și inovație;</p> <p>b. Ghidarea tinerelor și tinerilor în cariera profesională prin prisma dimensiunii de gen;</p> <p>c. Campanii de informare privind avantajele carierei profesionale în domeniile feminizate și masculinizate.</p>	<p>Realizat trimestru IV 2022</p>	<p>Indicator: Programul privind ocuparea forței de muncă sensibil la gen elaborat și aprobat.</p>	<p>Programul național pentru ocuparea forței de muncă 2022-2026 a fost aprobat de către Guvern la 16.11.2022.</p> <p>https://gov.md/site/default/files/document/attachments/subiect-03-nu-666-mmeps-2022.pdf</p>
<p>Grup de acțiuni: 2.2. Dezvoltarea programelor de formare de abilități și competențe profesionale actuale condițiilor pieței</p>					
<p>2.2.1. Îmbunătățirea accesului la cursurile de formare de competențe oferite de ANOFM fetelor și femeilor înregistrate cu statut de șomeră.</p>	<p>CE, ANOFM, MEC, UN Women</p>	<p>Facilitarea accesului fetelor și femeilor șomere la cursuri de formare profesională în corelare cu cerințele pieței muncii și în corespundere cu politicile aprobate de către Guvern sau cu planurile anuale de activitate ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale. În același timp, o prioritate reprezintă incluziunea economică a tinerilor (fete și băieți) aflați în afara sistemului de educație, formare și ocupație profesională (NEET).</p> <p>Măsurile de formare profesională implementate de ANOFM se realizează la meseriile /profesiile incluse în Nomenclatorul domeniilor de formare profesională. La moment, conform bazei de date a MEC privind programele acreditate pentru învățarea adulților pe piața din R. Moldova există o ofertă foarte limitată de cursuri acreditate de formare de competențe. În mare parte acestea se rezumă la competențele de conducere a mijloacelor de transport (cursuri pentru șomeri) și competențe lingvistice (cursuri de limbi străine). În acest sens – sunt necesare mai ales intervenții la nivel de politică educațională pentru a impulsiona crearea de oportunități de formare de competențe pentru adulți (prestatori acreditați, recunoașterea rezultatelor prin eliberare de certificate recunoscute etc.).</p>	<p>În progres</p>	<p>Indicator: # recomandări pentru îmbunătățirea accesului populației șomere, în special fete și femei, la programele, cursurile de formare de competențe prezentate decidenților.</p>	<p>Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare</p>
<p>2.2.2. Promovarea în rândul fetelor și femeilor a învățământului dual și valorificarea oportunităților de parteneriate cu sectorul privat.</p>	<p>MEC, CCI, CE</p>	<p>Învățământul dual oferă oportunități excelente pentru fete și băieți care intră pe piața muncii, deschizându-le o gamă largă de cariere. Totodată, competențele dobândite trebuie să corespundă nevoilor pieței muncii, de aceea un set bun de abilități economice, digitale și antreprenoriale este la fel de important ca expertiza tehnică potrivită. Acțiunea se concentrează pe dezvoltarea parteneriatelor cu sectorul privat în dezvoltarea de noi programe atractive și sensibile la gen și</p>	<p>Trimestru IV 2023</p>	<p>Indicator: # parteneriate cu companiile private pentru implementarea învățământului dual.</p>	<p>Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare</p>

		atragera fetelor în sistemul de formare profesională duală în specialități și industrii dominate de bărbați.		# f/b înmatriculați în învățământul dual.	
2.2.3. Dezvoltarea programelor de recalificare profesională în parteneriat cu sectorul privat, orientat inclusiv spre ramurile economiei unde femeile sunt subreprezentate.	Companii din sectorul STEM, MEC, UN Women, alți parteneri.	Conform ultimelor date oferite de către Biroul Național de Statistică pentru anul 2018 (în baza Anchetei Forței de Muncă) aproximativ 23,1% din populația ocupată menționa că specialitatea/meseria pe care o practică este superioară pregătirii lor. Dezvoltarea și pilotarea programelor de recalificare ține de promovarea învățării pe tot parcursul vieții și contribuie la corelarea formării implicite a competenței forței de muncă cu necesitățile pieței muncii. În parteneriat cu sectorul privat pot fi asigurate condițiile de bază pentru angajare și dezvoltare profesională, iar programele sau cursurile de recalificare se pot finaliza cu diplome recunoscute pe piața muncii.	Trimestru IV 2023	Indicator: Concept cu privire la implementarea programelor de recalificare profesională.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
2.2.4. Pilotarea programelor de recalificare pentru femei în parteneriat cu sectorul privat.	Companii din sectorul STEM MEC, UN Women, alți parteneri.		Trimestru IV 2023	Indicator: Program de recalificare pentru femei pilotat în parteneriat cu o companie privată.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
2.2.5. Formularea unui program de subvenționare și/sau creditare a femeilor în vederea accesării programelor de perfecționare în afaceri (de ex. MBA, gestionarea proiectelor, certificare).	CE, ME, ODA UN Women, alți parteneri.	În prezent, în sistemul de formare profesională nu există module/programe acreditate axate pe dezvoltarea abilităților manageriale în afaceri (de exemplu, de tip MBA). Aceste programe sunt disponibile în alte țări, iar costurile obținerii unei calificări de MBA sunt semnificative, în timp ce oportunitățile de a le urma sunt limitate pentru femeile antreprenoare din Moldova. Eficacitatea acestor programe însă este recunoscută la nivel internațional. Se propune: dezvoltarea unui program de suport a femeilor în cariere de succes și semnificative prin accesul la educația în afaceri. Programul de burse va elimina barierele financiare care împiedică adesea femeile să urmeze școala de afaceri, ajutându-le să-și dezvolte abilitățile de conducere și încrederea necesare pentru succesul în afaceri. De asemenea, bursele reduc dependența de împrumuturi, ajutând femeile să vadă o rentabilitate mai rapidă a investiției lor în educație.	În progres	Indicator: Concept de program de subvenționare și/sau creditare a femeilor în accesarea programelor de perfecționare în afaceri.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
2.2.6. Dezvoltarea programului de burse pentru femei în domeniul electronicilor.	ACEM, MEC, EC și alți parteneri.	Program de sprijinire a femeilor de a urma studii în domeniul electronicii cu burse de licență și postuniversitare disponibile în științe ale fizicii, inginerie electrică, sisteme electronice, tehnologia informației și microelectronică și altele.	Trimestru IV 2023	Indicator: Concept de Program de burse în domeniul electronicilor.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
2.2.7. Evaluarea programului curent Femei in afaceri si elaborarea unui nou program in conformitate cu recomandările evaluării.	UN Women, ODA	Scopul Programului este oferirea suportului financiar și non-financiar prin acordarea granturilor pentru investiții și servicii relevante pentru dezvoltarea afacerilor de către femei.	În progres	Indicator: Raport de evaluare	Comunicate pe paginile oficiale a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 2.3. Creșterea competențelor digitale pentru femei și fete					
2.3.1. Stimularea alfabetizării digitale și	UN Women, Asociațiile de	Există un decalaj de gen în nivelul de digitalizare a populației: accesul femeilor la instrumente TIC este cu aproximativ 12% mai mic decât cel al bărbaților. Acest	Permanent	Indicator:	Comunicate pe paginile oficiale a

implicarea în subiectele STEM a femeilor și fetelor prin formarea de competențe digitale, cu suportul ONG-urilor, GAL-urilor ș.a. actori.	afaceri, BERD, alți parteneri.	aspect limitează accesul femeilor și fetelor la informații și servicii electronice (publice), inclusiv comerțul electronic.		# de inițiative/proiecte de creștere a competențelor digitale a populației. # femei și fete formate în sectorul TIC.	Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
2.3.2. Creșterea accesului și a utilizării serviciilor financiare digitale care ajută femeile antreprenoare în crearea, dezvoltarea, finanțarea și creșterea afacerilor lor (prin comerț electronic, plăți digitale, credit, capital, asigurări și instrumente de diminuare a riscurilor).	CE, Operatori de rețele mobile și furnizori de servicii de internet, Platforma TECH Women, ONG-uri, UN Women, alți parteneri	Diferența de gen în alfabetizarea digitală înseamnă că utilizatorii de sex feminin sunt mai predispuși să raporteze dificultăți în utilizarea tehnologiei digitale, în comparație cu bărbații. Potrivit Web Foundation, telefoanele prost proiectate, care nu sunt ușor de utilizat și conținutul care nu este în limba locală, reprezintă, de asemenea, bariere mai mari pentru femei și fete decât pentru bărbați și băieți. Totodată, fără acces regulat la tehnologia digitală, femeile și fetele nu pot dezvolta alfabetizarea digitală familiarizându-se cu platforme, dispozitive și servicii digitale. Diverse instrumente de plată sunt disponibile femeilor antreprenoare pentru a plăti pentru bunuri și servicii. Totodată, utilizarea instrumentelor de plată fără numerar de către femei este o provocare din cauza lipsei abilităților financiare digitale. Se propune: Efectuarea unui studiu privind femeile și serviciile financiare digitale în Moldova, analiza tendințelor, provocărilor și oportunităților. Studiul își propune să identifice și să analizeze diferențele în modul în care bărbații și femeile folosesc serviciile financiare digitale, precum și diferențele dintre tipurile de produse pe care bărbații și femeile le folosesc în Moldova. Studiul se va concentra, de asemenea, pe analiza conexiunilor dintre incluziunea financiară digitală a femeilor și abilitarea economică. Desfășurarea de sesiuni de formare cu antreprenoare/companii conduse de femei cu privire la utilizarea serviciilor financiare digitale.	Trimestru IV 2023	Indicator: Studiu privind femeile și serviciile financiare digitale în Moldova. # de recomandări prezentate factorilor de decizie. # de femei antreprenoare/companii conduse de femei care utilizează servicii financiare digitale furnizate de bănci și alți operatori. # servicii financiare digitale dezvoltate de bănci și alți operatori.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 2.4. Facilitarea incluziunii socio-profesionale a populației aflate în situație de risc					
2.4.1. Promovarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului social „Locuință socială asistată” și a Standardelor minime de calitate.	UNICEF, MMPS	Copiii și tinerii, în special fetele, fără ocrotire părintească sunt defavorizate în continuarea studiilor de profesionalizare și accedere în câmpul muncii. Serviciul social „Locuință socială asistată este un serviciu social specializat cu componentă rezidențială, care oferă găzduire și asistență pentru (re)integrarea socială a copiilor și tinerilor. În funcție de necesități, beneficiarilor li se prestează următoarele servicii: 1) găzduire pe o perioadă determinată de timp; 2) formarea deprinderilor de viață independentă; 3) suport informațional, juridic și consiliere în vederea continuării studiilor, profesionalizării sau angajării în câmpul muncii; 4) facilitarea accesului la servicii din comunitate (educație, sănătate, cultură, alte servicii); 5) susținere în procesul de integrare profesională.	În progres	Indicator: Regulament aprobat	Document de Referință în Monitorul Oficial

2.4.2. Crearea a 5 Servicii sociale „Locuință socială asistată”.	UNICEF, PC, MMPS	Oferirea suportului a cel puțin 25 copii și tineri, în special fetele, fără ocrotire părintească în continuarea studiilor de profesionalizare și accedere în câmpul muncii.	Trimestru IV 2023	Indicator: Servicii lansate	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
2.4.3. Implementarea mecanismului de referire pentru monitorizarea și facilitarea procesului de ocupare a populației locale, a celor reîntorși, refugiați și liberați în raioanele țării.	MMPS, OIM, ANOFM, UN Women, CE, ONG-Făclia, ONG-uri locale, alți parteneri.	<p>Mecanismul definește în mod clar rolurile și responsabilitățile autorităților publice locale și ale partenerilor în procesul de incluziune socială și abilitare economică a femeilor victime și supraviețuitoare ale violenței domestice.</p> <p>Mecanismul presupune trei etape de intervenție. La prima etapă sunt identificate femeile victime, supraviețuitoare sau aflate în risc de violență domestică. Cea de-a doua etapă este focusată pe integrarea socială, prin consiliere psihologică, coaching, dezvoltare personală și alte servicii care să ajute femeile să depășească situația în care se află și adaptarea la condițiile de muncă și de trai. Iar în ultimă etapă, beneficiarele au parte de integrare profesională, prin orientare și formare profesională, educație antreprenorială și mediere în procesul de angajare în câmpul muncii.</p> <p>De acest mecanism ar putea beneficia inclusiv femeile liberate.</p> <p>Mecanismul a fost dezvoltat și testat în 12 localități din raioanele Ungheni și Cahul, iar peste 250 de femei au beneficiat de suport în socializare, educație, formare și angajare, pentru a deveni independente economic. Dintre acestea, 97 au beneficiat de asistență psiho-socială și ocupațională, 32 și-au găsit un loc de muncă, iar 21 au primit suport prin mini granturi, pentru a iniția activități care să le aducă independență financiară.</p> <p>Se propune: examinarea și completarea mecanismului cu standarde de calitate și împuternicirea la nivel local a APL de nivelul I, DOFM și DASPF, împreună cu furnizorii locali de servicii pentru implementarea acestuia în raioanele țării.</p>	Trimestru IV 2023	<p>Indicator:</p> <p>Mecanism ajustat la standardele de calitate.</p> <p># raioane/localități unde se aplică mecanismul.</p>	<p>Document de Referință în Monitorul Oficial</p> <p>Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare.</p>
2.4.4. Dezvoltarea conceptului de program de consiliere în afaceri pentru femei din cadrul penitenciarelor și liberate.	CE, ANP, UN Women, alți parteneri	<p>Femeile aflate în ultimele luni de detenție și femeile liberate au nevoie de sprijin pentru reintegrarea socială și economică. Antreprenariatul este o soluție viabilă pornind de la faptul că crearea propriei afaceri este cea mai bună modalitate de a depăși dificultățile de reintrare pe piața muncii.</p> <p>Se propune dezvoltarea unui program de consiliere în afaceri multilateral ce va contribui la incluziunea economică și socială a femeilor din cadrul penitenciarelor și liberate și care va include:</p> <p>1) servicii directe, inclusiv asistență psihologică pentru femei în ultimele 6 luni de detenție și timp de 1 an după eliberare. Majoritatea femeilor se întorc în comunitățile lor după eliberare, însă puține primesc ajutor pentru problemele de sănătate, psihologice sau sociale care decurg din încarcerare.</p>	În progres	<p>Indicator:</p> <p>Concept de program dezvoltat.</p> <p># recomandări prezentate decidenților.</p>	<p>Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare.</p>

		2) servicii de instruire în antreprenoriat pentru femeile în ultimele 6 luni de detenție și femeile liberate. 3) asigurarea spațiilor cu utilaje și echipamente pentru instruire și activități economice; 4). servicii de advocacy care ar înlătura barierele în calea reintegrării în societate a femeilor liberate. Percepția femeilor despre reabilitarea lor este importantă pentru construirea unei identități de sine pozitive, a stimei de sine și a rezistenței emoționale în procesul de reintegrare socială și economică.			
OBIECTIVUL 3. PROMOVAREA ANTREPRENORIATULUI FEMININ					
Acțiuni propuse	Parteneri de implementare	Problema adresată	Termen de realizare	Indicator de progres/monitorizare	Mijloace de verificare
Grup de acțiuni: 3.1. Consolidarea programelor de dezvoltare a abilităților antreprenoriale					
3.1.1. Promovarea alfabetizării financiare a fetelor și femeilor prin intermediul programelor de suport.	BNM, ODA, UN Women, alți parteneri.	Alfabetizarea financiară este una dintre nevoile de bază a femeilor care le poate ajuta să înțeleagă și să își gestioneze fluxurile de venituri și să poată lua decizii corecte.	Permanent	Indicator: # de cursuri de alfabetizare financiară pentru fete și femei desfășurate. # de femei participante	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.1.2. Adaptarea modulelor de formare la nevoile sectorului de afaceri și cerințele pieței	ME, ODA, UN Women, alți parteneri.	Deși infrastructura de suport pentru întreprinderi prevede componenta de capacitate, de multe ori aceasta lipsește la nivel regional, fiind substituită de programe de sprijin guvernamentale, inclusiv de programe de accelerare pentru rezidenții incubatoarelor de afaceri. Se propune: în programele de sprijin guvernamentale completarea modulelor de formare a competențelor cu subiecte de a) software, digitizare, lanțuri valorice și de producție; b) de mentorat și transfer de cunoștințe.	Trimestru IV 2023	Indicator: # module de formare (în cadrul programelor de sprijin gov.), actualizate în funcție de nevoile beneficiarilor și cerințele pieței.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.1.3. Dezvoltarea și susținerea programelor alternative de antreprenoriat în rândul tinerilor prin implicarea acestora în activități de inovație socială și lucru de tineret.	MEC, ODA, UNICEF, UPSHIFT, alți parteneri	Implicarea adolescenților și tinerilor din grupuri defavorizate în programe de educație alternativă prin acțiuni de inovație socială, va spori capacitatea acestora de mobilizare locală și va crește șansele de accesare la programe naționale de dezvoltare a afacerilor și startup-uri. Se propune: abilitarea centrelor de tineret și incubatoarelor de afaceri pentru a identifica și a lucra cu tineri și adolescenți din grupuri defavorizate.	În progres	Indicator: # tabere de instruire (bootcamp) organizate. # startup-uri (seed-funding) finanțate.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 3.2. Dezvoltarea programelor de suport pentru întreprinderile conduse de femei					
3.2.1. Analiza constrângerilor cu care se confruntă întreprinderile mici și mijlocii conduse de femei (sau unde sunt angajate predominant	ODA, AIPA, UN Women, CE, ați parteneri.	Conform HG 455/2017 cu privire la modul de repartizare a mijloacelor FNDAMR, în 2022, unele măsuri de sprijin au fost majorate de la 15% la 20%, în special subvențiile pentru tinerele femei antreprenoare, femeile fermier și migranții reveniți. Totodată, prin HG 507/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile și procedura de acordare a subvențiilor în avans pentru proiectele start-up din	Trimestru IV 2023	Indicator: Studiu analitic cu privire la constrângerile cu care se confruntă întreprinderile conduse de femei în dezvoltarea afacerilor.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare

femei) în dezvoltarea afacerilor și accesarea piețelor externe.		FNDAMR, se alocă subvenții în avans femeilor fermier, ceea ce încurajează crearea întreprinderilor mici de către acestea, precum și crearea noilor locuri de muncă, creșterea investițiilor în tehnologii inovative. Pentru subvenții în avans pentru proiecte start-up, în anul 2021, femeile fermier au depus mai multe aplicații, astfel că ponderea acestora din totalul a constituit 53,3% sau 24 de aplicații, iar ponderea bărbaților a fost de 46,7% sau 21 de aplicații.			
3.2.2. Ajustarea programelor de sprijinire a antreprenoriatului feminin prin includerea de cote și condiții diferențiate pentru femeile și fetele social vulnerabile.	ME, ODA, MMPS, UN Women, alți parteneri.	Conform raportului analitic privind participarea femeilor și bărbaților în activitatea de antreprenoriat (BNS, 2020), femeile antreprenoare dețin în proporție mai mare întreprinderi micro cu până la 10 salariați. În schimb, femeile antreprenoare sunt mai puțin prezente ca proprietare de întreprinderi mici, mijlocii și mari. Este mai dificil pentru femei să înceapă și să dezvolte afaceri mari din cauza mai multor restricții, dar unele dintre ele sunt legate de accesul limitat la resurse de finanțare. Programele guvernamentale de sprijin rezolvă doar parțial această problemă. În acest sens, analiza constrângerilor existente în cadrul unui studiu și eliminarea acestora prin intermediul unui program ar face posibilă sprijinirea țintită a întreprinderilor conduse de femei spre creștere și dezvoltare.	Trimestru IV 2023	Indicator: # recomandări sustenabile pentru actualizarea programelor de sprijinire a antreprenoriatului feminin prezentate decidenților.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.2.3. Adaptarea programului de sprijin pentru întreprinderile conduse de femei, axat pe dezvoltarea / scalarea întreprinderii.	ME, ODA, UN Women, alți parteneri.		Trimestru IV 2023	Indicator: Program adaptat pentru dezvoltarea /scalarea întreprinderilor conduse de femei.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.2.4. Facilitarea transformării digitale a întreprinderilor conduse de femei.	BERD, ODA și alți parteneri.	Întreprinderile optează din ce în ce mai mult pentru modele și canale digitale de afaceri. Digitalizarea afacerii, adică încorporarea, îmbunătățirea sau transformarea proceselor de afaceri prin utilizarea tehnologiilor digitale (de exemplu, software, hardware electronic) și a datelor digitale, are multe beneficii, inclusiv: reducerea costurilor pentru bunurile în vânzare – spre exemplu, prin comercializarea electronică; reducerea timpului necesar pentru procesarea unui ordin, de la comandă până la livrarea produsului (order lead time); îmbunătățirea eficienței și reducerea costurilor pentru funcțiile de suport și cele administrative. Totodată digitalizarea întreprinderii contribuie la creșterea veniturilor prin accesarea de noi piețe regionale și globale; crearea unei rețele mai apropiată cu clienții, adesea măsurată prin creșterea indexului de recomandare de către clienți (Net Promoting Score, NPS); accelerarea procesului de introducere a produsului pe piață; creșterea profitului în baza veniturilor îmbunătățite și costurilor optimizate; rată mai mare de retenție a clienților prin metode facile de abordare a acestora; rată mai mare de retenție a angajaților datorată unei satisfacții generale sporite în ceea ce privește modul de a conduce afacerea. Întreprinderile care investesc în tehnologii, soluții IT și digitalizare tind să fie mai receptivă și sunt capabile să se adapteze cu ușurință la noi provocări. Modul digital de a conduce afacerea permite reacția rapidă la schimbările pieței, construind reziliență.	Trimestru IV 2023	Indicator: # întreprinderi conduse de femei care utilizează servicii de cloud computing, sisteme de tip big data și inteligența artificială; # IMM-uri care implementează tehnologii digitale. # start-up-uri conduse de femei în domeniul IT.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.2.5. Dezvoltarea unui program specific de formare și mentorat pentru a ajuta femeile fermiere și	CE, MAIA, IFAD, UN Women, Rețeaua LEADER,	O problemă majoră cu care se confruntă femeile fermiere este lipsa accesului sistematic la programe de consolidare a capacităților, asistență tehnică antreprenorială și mentorat, limitând astfel oportunitățile de identificare a opțiunilor de investiții, de acces la capital în condiții favorabile.	Trimestru I 2024	Indicator: Concept de program specific de formare și mentorat pentru femei	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a

gospodăriile țărănești conduse de femei să dobândească abilități de afaceri.	incubatoare de afaceri, alți parteneri.			fermiere și gospodăriile țărănești conduse de femei.	partenerilor de implementare
3.2.6. Intensificarea eforturilor de familiarizare a întreprinderilor agricole deținute de femei cu metodele agricole moderne.	CE, MAIA, AIPA, CE, ODA, incubatoare de afaceri, alți parteneri	Potrivit unui raport prezentat de UN Women, agricultura este una dintre cele mai masculinizate ramuri ale economiei naționale, cota bărbaților angajați fiind de 66%. Totodată, cele mai puține afaceri lansate din idei proprii ale femeilor antreprenoare se înregistrează în domeniul agriculturii (doar 33,1%). În sectorul agricol, întreprinderile deținute de femei primesc cu 11% mai puțin sprijin decât întreprinderile deținute de bărbați. Este necesar să se asigure accesul egal la tehnologiile agricole moderne, precum și la toate activitățile realizate în domeniul reformării sectorului de irigare și a tranziției la agricultura performantă.	Trimestru I 2024	Indicator: # bune practici în aplicarea agriculturii moderne identificate și diseminate în rândul întreprinderilor agricole deținute de femei.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
3.2.7. Creșterea oportunităților de microcreditare pentru întreprinderile deținute de femei ca să abordeze deficitul de capital de lucru (în special, materiile prime și costurile de transport) și publicarea de informații detaliate privind criteriile de eligibilitate și procedurile de aplicare.	CE, ODA, companii de microcreditare, alți parteneri	Conform sondajului CEE-ONU 2022 privind impactul COVID-19 asupra comerțului și dezvoltării afacerilor de către întreprinderile micro, mici și mijlocii deținute de femei în Republica Moldova, mai multe femei proprietare de IMM-uri au constatat o lipsă de fonduri pentru finanțarea investițiilor în echipamente suplimentare, concurență acerbă la import și cazuri de contrafacere a producției ca cele mai mari obstacole care limitează participarea lor la conversia producției. Lipsa materiilor prime la costuri rezonabile a fost, de asemenea, o preocupare majoră ridicată de toate femeile proprietare de IMM-uri, inclusiv de cele care au luat în considerare reutilizarea. Aceasta nu este doar o chestiune de costuri mari de transport, ci și de decizia unor furnizori tradiționali de a majora prețurile materiilor prime. În același timp, mai multe femei proprietare de IMM-uri au menționat că nu au reușit să găsească furnizori alternativi, iar pentru unele dintre ele negocierile au eșuat din cauza segregării de gen.	Trimestru I 2024	Indicator: # furnizori de microcredite pentru întreprinderile deținute de femei. # de femei antreprenoare care au primit microcreditare.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
3.2.8. Deschiderea unor linii speciale de credit pentru a permite femeilor proprietare de IMM-uri să achiziționeze tractoare, pluguri, grape, împrăștiatoare și combine de înaltă calitate.	CE, ODA, MAIA, IFAD, companii de microfinanțare, alți parteneri	Conform sondajului CEE-ONU din 2022 privind impactul COVID-19 asupra comerțului și dezvoltării afacerilor a microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii deținute de femei din Republica Moldova, aproape toate femeile intervievate au atras atenția asupra capacității lor slabe de producție ca o barieră majoră în calea participării la export și a subliniat lipsa cunoștințelor tehnice și a echipamentelor moderne ca obstacole majore în calea îmbunătățirii calității produselor și a realizării economiilor de scară. Pentru microîntreprinderile și agro-întreprinderile mici conduse de femei, lipsa echipamentelor agricole de calitate, inclusiv tractoare, pluguri, grape, împrăștiatoare și combine, este, de asemenea, o problemă. Multe femei au raportat, de asemenea, lipsa echipamentelor de sortare și ambalare în fermă. În plus, mai mulți nu au putut să-și mărească fermele deoarece nu își permit chirile percepute de proprietarii de terenuri.	Trimestru I 2024	Indicator: # servicii financiare oferite micilor antreprenoare și întreprinderilor conduse de femei # de programe/proiecte de microfinanțare pentru micile antreprenoare și întreprinderile deținute de femei.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 3.3 Dezvoltarea serviciilor de suport pentru sectorul privat					

3.3.1. Cartografierea cu privire la oferta de servicii de consultanță în inițierea și dezvoltarea afacerilor.	UN Women, ODA, alți parteneri.	Una dintre constrângerile semnalate în cadrul evaluării finale a Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Sectorului IMM 2020, se referă la capacitatea redusă a prestatorilor de servicii de consultanță pentru beneficiari. Capacitatea redusă și competitivitatea limitată afectează calitatea instruirilor. În pofida programelor de sprijin și formare, există un decalaj în furnizarea unui mediu favorabil femeilor pentru antreprenoriat și oportunitățile de a-și accelera	Trimestru II 2023	Indicator: Studiu de cartografiere a situației cu privire la disponibilitatea serviciilor de consultanță în inițierea și dezvoltarea afacerilor.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.3.2. Dezvoltarea unor programe de instruire de servicii de consultanță în domeniul afacerilor.	ME, ODA, UN Women, alți parteneri.	ideile de afaceri și întreprinderile la următorul nivel de creștere și dincolo de piețele locale. În acest sens, este importantă analiza eficacității și eficienței serviciilor de suport oferite femeilor în cadrul programelor guvernamentale. Pentru IMM-urile deținute de femei, inegalitățile structurale de gen adânc înrădăcinate în societate au dus la acces inegal la infrastructură, resurse productive și oportunități de achiziții publice.	Trimestru III 2023	Indicator: Sinteză pentru capacitatea și acreditarea prestatorilor de servicii de consultanță în domeniul afacerilor. # recomandări sustenabile prezentate decidenților.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.3.3. Inițierea unui program de sprijin în formarea structurilor asociative (clustere, cooperative) în rândul afacerilor conduse de femei.	ME, ODA, asociațiile de afaceri.	Una dintre barierele în dezvoltarea întreprinderilor deținute de femei este capacitatea redusă de inovare și lipsa unor modele eficiente de interconectare, socializare și cooperare. Încurajarea cooperării sub diverse forme asociative ar permite eliminarea unor bariere de comunicare pentru femeile antreprenoare și ar asigura accesul lor la resurse, informații și inovații.	Trimestru IV 2023	Indicator: Program de sprijin pentru constituirea structurilor asociative în sectorul de afaceri dezvoltat și lansat. Conceptul de Cluster dezvoltat și aprobat.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.3.4. Consolidarea serviciilor de suport pentru inițierea și dezvoltarea afacerilor și programelor de incubare, acceleratoare regionale.	ME, ODA, alți parteneri.	Odată cu creșterea semnificativă a startup-urilor, nevoia de finanțare și mentorat a crescut pentru acestea. Startup-urile au nevoie de diferite tipuri de active, cunoștințe și informații pentru a-și atinge obiectivele. Companiilor nou-înființate care au nevoie să strângă fonduri pentru a supraviețui, le este dificil să atragă suficiente investiții atunci când fondurile interne ating limita. În acceleratoare, startup-urile au acces la toate resursele necesare și își îmbunătățesc abilitățile antreprenoriale. Totodată, acestea au mai multe opțiuni atunci când caută investitori care sprijină atât resursele tangibile, cât și cele intangibile pentru a stimula creșterea.	Trimestru IV 2023	Indicator: Concept de servicii de suport și programe regionale de incubare și accelerare.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
3.3.5. Elaborarea unei sinteze politice privind egalitatea de gen în achizițiile publice.	UN Women, CE, alți parteneri.	Întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), în special cele deținute de femei, joacă un rol esențial în creșterea și dezvoltarea economică. Cu toate acestea, conform estimărilor Băncii Mondiale, proporția contractelor de achiziții publice atribuite IMM-urilor deținute de femei rămâne scăzută. Doar 1% din cei 11 trilioane de dolari cheltuiți anual pentru achiziții publice sunt în afaceri deținute de femei din întreaga lume. IMM-urile deținute de femei se confruntă cu provocări administrative, financiare și procedurale în accesarea și participarea la piețele de achiziții publice din cauza complexității și costului proceselor de achiziții. Prin urmare, unele țări pun în aplicare politici care vizează în mod special reducerea barierelor de intrare pe piețele de achiziții publice pentru întreprinderile mici și mijlocii deținute de femei.	Trimestru IV 2023	Indicator: Sinteză politică privind egalitatea de gen în achizițiile publice.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare

3.3.6. Lucrare analitică pentru identificarea provocărilor, oportunităților și domeniile de interes ale comerțului electronic în Moldova din perspectiva de gen.	CE, alți parteneri	Comerțul electronic este o platformă cheie pentru o afacere de succes. Ajută companiile să ajungă la clienții din afara țării. Pe de altă parte, conform Studiului CEE-ONU din 2022 privind impactul COVID-19 asupra comerțului și dezvoltării afacerilor microîntreprinderilor, mici și mijlocii deținute de femei, din 101 întreprinderi chestionate, doar 10 au fost angajate în e-comerț, iar majoritatea vindeau deja online înainte de pandemie. În plus, participarea companiilor la comerțul electronic a fost limitată. Antreprenoarele au remarcat că, chiar și cu capacitatea TIC necesară, este dificil să te angajezi în comerțul electronic din cauza multor factori, și anume costul ridicat al software-ului pentru procesarea plăților online; taxe anuale ridicate pentru funcționarea magazinelor online (10.000 lei moldovenești); comisioane mari pentru plățile electronice și cerințele mari de depozit impuse de bănci pentru plățile electronice (până la 3,5% din veniturile din vânzări), lipsa de claritate cu privire la legile aplicabile privind comerțul electronic și altele. De fapt, mulți folosesc rețelele de socializare pentru a-și promova produsele pe plan intern și apoi trec la procesarea manuală a comenzilor de cumpărare.	Trimestru IV 2023	Indicator: Lucrare analitică #recomandări prezentate decidenților.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
--	--------------------	---	-------------------	--	--

OBIECTIVUL 4. ÎMBUNĂTĂȚIREA ACCESULUI LA PARTICIPAREA PE PIAȚA MUNCII

Acțiuni propuse	Parteneri de implementare	Problema adresată	Termen de realizare	Indicator de progres/monitorizare	Mijloace de verificare
-----------------	---------------------------	-------------------	---------------------	-----------------------------------	------------------------

Grup de acțiuni: 4.1. Promovarea reconcilierii vieții profesionale cu cea de familie

4.1.1. Revizuirea cadrului normativ cu privire la flexibilizarea concediului pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani.	UNFPA, UN Women, MMPS, CNAS.	Urmare a modificărilor incluse în legislația în vigoare privind flexibilizarea concediului pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani este necesar de modificat Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478/200 și Regulamentul cu privire la condițiile de stabilire, modul de calcul și de plată a indemnizațiilor pentru incapacitate temporară de muncă, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.108/2005.	În progres	Indicator: Cadru normativ aprobat. HG Nr. 766 din 09-11-2022 cu privire la modificarea unor hotărâri ale Guvernului (susținerea familiilor cu copii). Publicat: 11-11-2022 în Monitorul Oficial Nr. 349-361 art. 849.	Document de Referință în Monitorul Oficial
---	------------------------------	--	------------	---	--

4.1.2. Elaborarea cadrului de reglementare pentru serviciile alternative de îngrijire a copiilor și a mecanismelor de pilotare/implementare a acestor servicii.	UN Women, UNFPA, GIZ UNICEF, MMPS, MEC, MS ANSP, MF.	Actualmente, piața muncii se caracterizează prin participare redusă a femeilor cu copii. În anul 2021, rata de ocupare a femeilor cu cel puțin un copil de vârsta 0-6 ani a fost cu 25pp mai mică în raport cu femeile fără copii. Interpretarea datelor Studiului Generației de Gen 2020 prin prisma de gen, statutul ocupațional și prezența copiilor de până la 6 ani, arată clar o implicare mult mai mică a mamelor în munca remunerată, decât a femeilor fără copii. În special, diferența este mult mai semnificativă în cazul celor ce au copii de vârsta ante-preșcolară (până la 3 ani). Această situație este cauzată de mai mulți factori, unul dintre principalii fiind accesul redus la servicii de îngrijire a copiilor. În Republica Moldova se atestă un	În progres	Indicator: Guvernul a aprobat la 7.12.2022 avizul la proiectul de lege cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copiilor. Reglementarea serviciilor de îngrijire individuală a copiilor este inclus în	https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect-20-il-389-2022.pdf https://www.parlament.md/ProcesulL
---	--	---	------------	---	--

		<p>acces limitat la serviciile publice de îngrijire timpurie (creșe), fapt ce împiedică părinții, în special femeile, să revină pe piața muncii, odată cu apariția copilului. Cadrul de reglementare propune creșterea participării părinților, în special a femeilor, pe piața muncii și reducerea volumului muncii neremunerate - o povară care revine în principal femeilor cu copii de vârstă preșcolară - prin crearea unor servicii alternative de îngrijire a copiilor.</p> <p>Ca opțiuni alternative ar fi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. servicii de îngrijire a copilului, organizate de angajator la locul de muncă; 2. servicii de îngrijire individualizată a copilului; 3. servicii de îngrijire a copilului de tip familial. 		obiectul proiectului de lege nr. 389 din 26 octombrie 2022. Legea a fost votată în prima lectură la 8.12.2022.	egislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/6220/language/ro-RO/Default.aspx
4.1.3. Dezvoltarea unui serviciu „Centru de zi pentru îngrijirea copiilor cu vârsta de 4 luni–3 ani” (creșă socială) (HG 730/2018).	UNICEF și alți parteneri.	Mamele singure cu copii de vârstă fragedă sunt cele mai vulnerabile în identificarea locurilor de muncă în lipsa serviciilor de creșă. Serviciul social oferă copiilor un mediu de dezvoltare adecvat, iar părinților acestora posibilitatea de a se angaja în câmpul muncii.	Trimestru III 2023	Indicator: Serviciu lansat.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
4.1.4. Dezvoltarea unui serviciu „Centru Maternal” în Chișinău.	UNICEF, MMPS, Primăria Chișinău.	Femeile cu copii mici vulnerabile, victime a violenței în familie, sunt într-o situație de risc crescută. În cadrul serviciului Centru Maternal, femeile și copii primesc suport complex, inclusiv dezvoltarea abilităților parentale ale mamei, abilitarea profesională și integrarea în câmpul muncii, precum și reintegrarea socială a mamei și copilului.	Trimestru III 2023	Indicator: Serviciu lansat.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
4.1.5. Evaluarea efectelor și beneficiilor fiscale și de ocupare ale instituționalizării serviciilor de îngrijire timpurie a copilului.	UN Women, alți parteneri	Obiectivul principal al acțiunii este de a oferi date și dovezi privind costurile și beneficiile instituționalizării serviciilor de îngrijire a copilului în țară. Analiza va include colectarea de date pentru estimarea costurilor de îngrijire a copilului și simulări ale impactului acestora asupra ocupării forței de muncă și asupra veniturilor fiscale.	Trimestru II 2023	Indicator: Studiul elaborat.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
4.1.6. Elaborarea unui regulament cadru cu privire la ajustarea rezonabilă a programului de muncă pentru a deveni mai flexibil.	UNFPA, MMPS.	Urmare a modificărilor incluse în legislația în vigoare privind flexibilizarea raporturilor de muncă va fi necesar elaborarea unui regulament cadru cu privire la ajustarea rezonabilă a programului de muncă pentru a deveni mai flexibil cu indicații metodice care va include: concepte și repere, exemple de aranjamente flexibile a programului de muncă, criterii pentru a analiza specificul activității unității, modele de documente interne relevante, repere pentru elaborarea și aprobarea regulamentelor interne în acest sens.	Trimestru II 2023	Indicator: Regulament-cadru elaborat și aprobat.	Document de Referință în Monitorul Oficial
4.1.7. Crearea și implementarea Fondului Național de Creșă.	UNFPA, MMPS, MIDR, MF.	Pentru a crea mai multe creșe, autoritățile centrale trebuie să aloce mai multe resurse în acest sens. Alocarea resurselor trebuie să acopere atât costurile de creare, extindere și îmbunătățire a serviciilor de creșă, dar și întreținerea acestora. În acest sens, se recomandă ca Guvernul să-și asume o rată de cuprindere a copiilor în servicii de creșă de cel puțin 30% până în anul 2026. Aceasta ar însemna încă aproximativ 15 mii de copii cu vârsta cuprinsă între 0 și 3 ani vor avea acces la asemenea servicii – ponderea copiilor cu vârsta de la 2-3 ani cuprinși în cadrul	Trimestru II 2023	Indicator: Cadru normativ aprobat.	Document de Referință în Monitorul Oficial

		acestor servicii ar crește de la aproximativ 30% la 60% iar ponderea copiilor cu vârsta de la 1-2 ani cuprinși în cadrul serviciilor ar crește la 30%.			
4.1.8. Dezvoltarea strategiei privind serviciile de îngrijire a copilului	UN Women, alți parteneri.	Strategia va avea ca scop dezvoltarea serviciilor de îngrijire de calitate și la prețuri accesibile a copilului. Totodată strategia va asigura egalitatea de gen și echilibru între viața profesională și viața privată. De asemenea, va contribui la reducerea sărăciei femeilor prin încurajarea accesului lor mai rapid la piața muncii după nașterea unui copil. Strategia va explica, de asemenea, modul în care serviciile de calitate pot ajuta la rezolvarea problemelor cu care se confruntă lucrătorii și angajatorii.	Trimestru IV 2023	Indicator: Strategie dezvoltată și aprobată.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 4.2. Asigurarea premiselor pentru participare egală pe piața muncii					
4.2.1. Includerea sindromului burnout sau sindromului epuizării profesionale în nomenclatorul bolilor și elaborarea de recomandări/măsuri pentru prevenirea acestuia.	CE, MS, asistență tehnică.	Sindromul epuizării emoționale este o afecțiune complexă asociată cu epuizarea mentală, fizică și emoțională a persoanei, care se exprimă în schimbarea comportamentului, stări depresive, depersonalizare, scăderea realizărilor personale, auto-devalorizarea, sentimentul de gol interior și altele. După cum arată recente cercetări, sindromul apare ca urmare a implicării pe termen lung în activități profesionale. Totuși, acest lucru nu se datorează neapărat unui volum mare și orelor suplimentare de muncă, ci stresului cronic acumulat, epuizării și altor activități care dezechilibrează o persoană.	Trimestru IV 2023	Indicator: Sinteză privind includerea epuizării profesionale în nomenclatorul bolilor. # recomandări prezentate decidenților.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
OBIECTIVUL 5. CONSOLIDAREA PARTENERIATULUI CU SECTORUL PRIVAT ȘI PUBLIC ÎN IMPLEMENTAREA PRINCIPIILOR DE ABILITARE A FEMEILOR					
Acțiuni propuse	Parteneri de implementare	Problema adresată	Termen de realizare	Indicator de progres/monitorizare	Mijloace de verificare
Grup de acțiuni: 5.1. Implementarea principiilor de abilitare a femeilor					
5.1.1. Inițierea unui program de dezvoltare a capacităților pentru sectorul privat în implementarea principiilor de abilitare a femeilor.	UN Women, CE	Pentru a crește numărul de companii care susțin principiile de abilitare a femeilor (WEP), este nevoie de capacitarea lor privind egalitatea de gen, nediscriminarea și tratamentul egal la locul de muncă.	În progres	Indicator: Concept de program de susținere a sectorului privat în abilitarea femeilor (ce conține module de instruire și materiale informative) elaborat. # evenimente de informare cu privire la importanța și rolul WEP în societate și în afaceri.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
5.1.2. Capacitarea instituțiilor publice și companiilor private pentru desfășurarea auditului de gen.	UN Women, asociații de afaceri.	Majoritatea companiilor în cadrul sondajelor efectuate la nivel național confirmă că nu există un sistem intern de colectare a indicatorilor dezagregați pe sexe sau de analiză a problemelor de egalitate de gen.	Trimestru IV 2023	Indicator: # companii și instituții de stat ce desfășoară auditul de gen.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare

5.1.3. Studiu privind impactul principiilor de abilitare a femeilor (WEP) asupra afacerilor.	UN Women, PWC Moldova	Scopul general al acțiunii este de a colecta date de referință, de a analiza informații cu privire la activitatea întreprinsă de companiile semnatare WEP și de părțile interesate ne semnatare din Moldova privind egalitatea de gen și abilitarea femeilor din 2015 până în 2022, identificarea lacunelor de informații și a barierelor în adoptarea WEP-urilor de către companiile autohtone și să ofere recomandări pentru viitoarele intervenții. Executorul contractat va derula studiul și va elabora un raport care rezumă constatările. Raportul studiului va fi folosit pentru a crește gradul de conștientizare a beneficiilor tangibile ale diversității și incluziunii în cadrul companiilor din sectorul privat din Moldova. În același timp, raportul de studiu va contribui la analiza rezultatelor muncii WEP realizate în Moldova.	În progres	Indicator: Studiul elaborat. # recomandări prezentate decidenților.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
5.1.4. Elaborarea unui studiu de analiză a perspectivei de gen în industria electronicelor.	CE, ACEM, UN Women, alți parteneri.	Studiul va evidenția situația femeilor și fetelor în domeniul electronic atât în învățământ cât și pe piața muncii, având ca eșantion membrii asociației (centre de excelență, școli profesionale și companii). Acțiunea urmărește, de asemenea, să construiască o bază de cunoștințe cu privire la modul de îmbunătățire a egalității de gen la locul de muncă în industria electronicelor, concentrându-se pe experiențele altor țări.	În progres	Indicator: Studiul elaborat. # recomandări prezentate decidenților.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 5.2. Abilitarea femeilor și bărbaților în antreprenoriatul social					
5.2.1. Dezvoltarea programelor de finanțare a ideilor de afaceri în domeniul antreprenoriatului social în rândul fetelor și femeilor.	FEE, Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social, asociațiile de afaceri, ODA, MF, CE, alți parteneri.	Având în vedere că majoritatea întreprinderilor sociale încep cu abordarea problemelor sociale în care sprijinul guvernului este redus, acestea trebuie susținute prin programe de finanțare pentru lansare și dezvoltare, prin acoperirea costurilor de investiții, mentorat, etc. În plus, capacitatea insuficientă a instituțiilor locale, deficitul de resurse umane specializate și bugetele locale insuficiente conduc la dezvoltarea inadecvată a antreprenoriatului social la nivel local și regional. Pentru dezvoltarea sectorului de antreprenorat social este nevoie de dezvoltarea unui program targetat pentru întreprinderile sociale și de inserție (art. 36(5), alin. 2, lit. a și c, Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenorat și întreprinderi). Un exemplu elocvent de susținere a întreprinderilor sociale clasice și a celor de inserție în Moldova este proiectul "Societatea civilă contribuie la dezvoltarea economică și socială a țării" finanțat de Uniunea Europeană și Suedia, care a fost implementat în perioada 2018-2020. În cadrul proiectului au fost finanțate 15 întreprinderi sociale/de inserție și inițiative de antreprenorat social, 80% dintre care își continuă activitatea în 2022. Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului poate deveni titulară a unui astfel de program de finanțare, care va sprijini nemijlocit ideile de afaceri în domeniul antreprenoriatului social în rândul fetelor și femeilor.	Trimestru III 2023	Indicator: Concept de Program de finanțare a ÎS/ÎSI sensibil la gen elaborat. Program lansat.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
5.2.2. Crearea unui mecanism de finanțare a antreprenoriatului social bazat pe conceptul de investiție socială pentru	FEE, Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social,	Finanțările obținute de întreprinderi sociale și de inserție provin, de obicei, din granturi oferite de donatorii internaționali sau locali, mai rar din partea administrației publice centrale sau locale (subvenții), sectorul de afaceri. Aceste fonduri sunt limitate, deseori condiționate și restrictive, iar dezvoltarea	Trimestru IV 2023	Indicator: Concept de Fond de Investiții pentru	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a

dezvoltarea întreprinderilor sociale, inclusiv a celor conduse de femei.	asociații de afaceri, ODA, MF, CE, alți parteneri.	întreprinderilor sociale și de inserție necesită un mecanism alternativ stabil, previzibil și flexibil de finanțare. Crearea Fondului de Investiții pentru Antreprenoriat Social poate răspunde nevoilor întreprinderilor sociale, contribuind astfel la asigurarea de oportunități economice pentru persoanele din categoriile defavorizate, prin crearea de noi locuri de muncă, dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității.		Antreprenoriat Social elaborat Fond pilotat. # de întreprinderi sociale și de inserție beneficiare.	partenerilor de implementare
5.2.3. Crearea normelor de aplicare a contractelor rezervate întreprinderilor sociale și întreprinderile sociale de Inserție, inclusiv cele conduse de femei, în procesul de achiziții publice.	FEE, Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social, UN Women, MF, MMPS, Agenția Achiziții Publice, CE, alți parteneri.	Mecanismul de prioritizare a produselor și serviciilor create întreprinderile sociale de Inserție (ÎSI) și întreprinderile sociale (ÎS) nu este complet dezvoltat. La moment, conform Legii nr. 223 din 02.11.2017, ÎSI (și nu ÎS) beneficiază de dreptul de participare la procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice, în conformitate cu legislația privind achizițiile publice, dar întrucât produsele și serviciile ÎSI sunt mai scumpe datorită valorii adăugate, acestea nu pot fi alese pentru realizarea tenderului. În acest sens, se propune: 1. Modificarea Legii nr. 131/2015 privind achizițiile publice, în special art. 59 alin. (6) prin extinderea listei de servicii care ar putea fi rezervate achizițiilor pentru întreprinderile sociale, inclusiv elaborarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor art. 6, art. 59 alin. (6) și art. 72 din Legea nr. 131/2015. 2. Perfecționarea din punct de vedere tehnic www.mtender.gov.md pentru a fi posibilă înregistrarea achizițiilor publice conform art. 46 lit. g) (achiziție în cazul serviciilor sociale și al altor servicii specifice) și art. 6 din Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice.	Trimestru III 2023	Indicator: Cadrul legislativ/normativ și tehnic de reglementare a achizițiilor publice ajustat.	Document de Referință în Monitorul Oficial
5.2.4. Simplificarea procedurii de înregistrare și aplicare a înlesnirilor la înregistrare pentru întreprinderile sociale sau de inserție, inclusiv cele create de femei.	Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social, ME, ASP, CE, FEE, UN Women, alți parteneri.	Timp de 5 ani de la adoptarea cadrului normativ pentru ÎSI și ÎS, au fost depuse 13 cereri de atribuire a statutului de ÎS și ÎSI, deși în țară există peste 50 de inițiative. Din 11 cereri aprobate, doar 8 SRL-uri s-au înregistrat la Agenția Servicii Publice (ASP), iar procedura de înregistrare a durat de la 2 la 6 luni. Procedura de atribuire a statutului de ÎS și ÎSI este complexă și implică costuri neargumentate, respectiv prevede doi pași: cererea la Comisia Națională pentru Antreprenoriat Social (CNpAS) și înregistrarea la ASP – procedura birocratică nerezonabilă, care descurajează creșterea numărului de ÎS și ÎSI. Totodată, atribuirea statutului de ÎS sau ÎSI pe un termen de 3 ani este nefondat. În conformitate cu prevederile art. 36(1) din Legea nr. 845/1992, activitatea de antreprenoriat social este desfășurată de întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție. Statutul de întreprindere socială sau statutul de întreprindere socială de inserție se atribuie de Comisia Națională pentru Antreprenoriat Social, conform alin.(3) al art. 36 al aceleiași legi, pe un termen de 3 ani, cu posibilitatea prelungirii dacă se face dovada că sunt respectate condițiile care au stat la baza atribuirii statutului respectiv. Din momentul obținerii statutului, se înscrie sintagma „Întreprindere socială” sau „Întreprindere socială de inserție” în actele de constituire ale întreprinderii și în registrul de stat în care se înregistrează persoana juridică respectivă.	Trimestru III 2023	Indicator: Procedura de înregistrare a întreprinderilor sociale (ÎS) și a întreprinderilor sociale de inserție (ÎSI) modificată. Etapa de atribuire a statutului de ÎS și ÎSI de către CNpAS eliminată (rămâne doar înregistrarea la ASP); Termenul de 3 ani pentru atribuirea statutului de ÎS și ÎSI este eliminat (statutul poate fi înregistrat pentru un termen nelimitat); Taxa de înregistrare de stat a persoanelor juridice percepută de ASP la prima înregistrare a statutului de ÎS sau ÎSI este eliminată (se	Document de Referință în Monitorul Oficial

		Conform prevederilor legale, statut de întreprindere socială pot obține societățile cu răspundere limitată (SRL) și cooperativele de producție, constituite de asociații obștești, fundații, culte religioase, instituții private și/sau persoane fizice care desfășoară activități de antreprenoriat social. Una din problemele cu care se confruntă antreprenorii sociali care doresc să înființeze o ÎS/ÎSI este procesul birocratizat și dificil de la constituire și până la obținerea statutului de întreprindere socială.		vor considera înlesniri la înregistrare, ca și în cazul întreprinderilor debutante).	
5.2.5. Organizarea evenimentelor de sensibilizare a sectorului privat și a publicului larg cu privire la rolul antreprenoriatului social în dezvoltarea economică a țării.	FEE, Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social, CE, alți parteneri.	Întreprinderile sociale pot crea locuri de muncă, pot oferi servicii și produse inovatoare, care generează impact social-economic. În cadrul proiectului "Valorificarea potențialului OSC-urilor de a promova și dezvolta antreprenoriatul social în Moldova" care este implementat de Fundația Est-Europeană în parteneriat cu Keystone International și Centrul Contact, desfășurat în perioada 2022-2024, are loc cercetarea națională cu privire la percepțiile și înțelegerea conceptului de antreprenoriat social în societatea din Republica Moldova. Raportul de cercetare va fi lansat la 15 decembrie 2022, iar pentru anul 2023 este preconizată desfășurarea unei campanii naționale de promovare a antreprenoriatului social. Experți contractați vor valida rezultatele cercetării și vor propune cum să utilizeze datele obținute pentru a influența în mod pozitiv percepțiile și atitudinile publicului față de antreprenoriatul social. Cercetarea va oferi recomandări părților interesate relevante și va servi drept bază pentru diferite activități de comunicare pentru grupuri țintă specifice: OSC, IMM-uri, populației, etc., pentru a îmbunătăți nivelul de percepție, înțelegere și sprijinire a antreprenoriatului social. Cinci OSC-uri vor fi contractate pentru a realiza campanii de conștientizare a rolului pe care îl au întreprinderile sociale.	Trimestru III 2023	Indicator: # evenimente de sensibilizare cu privire la rolul și activitatea întreprinderilor sociale, inclusiv cele conduse de femei, organizate.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
5.2.6. Dezvoltarea conceptului de marcă comercială specializată a produselor și serviciilor de antreprenoriat social în Moldova.	FEE, CCI, Platforma pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului Social, CE, alți parteneri.	Reieșind din recomandarea Parlamentului European (Rezoluția din 5 iulie 2018 conținând recomandări adresate Comisiei privind un statut pentru întreprinderile sociale și solidare), care consideră că actul legislativ ar trebui să vizeze crearea unei „etichete europene a economiei sociale”, care să fie facultativă pentru întreprinderile bazate pe economia socială și pe solidaritate, se recomandă elaborarea unor elemente unice de vizibilitate pentru antreprenoriatul social, care ar fi promovate și utilizate de toți cei care fac afaceri sociale, după modelul brandului turistic de țară Pomul Vieții. Acest aspect ar contribui la sporirea vizibilității sectorului, ar permite responsabilizarea consumatorilor interesați și ar crește responsabilitatea socială a ÎS/ÎSI.	Trimestru IV 2023	Indicator: Concept de marcă comercială specializată pentru produse și servicii ale ÎSI și ÎS elaborat și promovat.	Comunicate pe paginile oficiale a Consiliului Economic și a partenerilor de implementare
5.2.7. Revizuirea cadrului normativ aferent prin includerea definiției a antreprenoriatului feminin și a antreprenoriatului hibrid.	Alianța pentru Abilitarea Economică a Femeilor din Republica Moldova, CIPE, CE, alți parteneri	În prezent, antreprenoriatul feminin și întreprinderile conduse de femei sunt susținute printr-o serie de programe și inițiative. Însă, din cauza lipsei unei definiții, fiecare entitate interpretează aceste noțiuni în mod diferit. Reglementarea legală a acestor noțiuni ar oferi o interpretare unică. Mai mult decât atât, definițiile antreprenoriatului feminin și a întreprinderilor conduse de femei sunt prevăzute și într-o serie de regulamente ale organizațiilor internaționale, iar mai multe state întreprind măsuri de a include definițiile respective în legislațiile naționale. La fel, instituțiile internaționale includ aceste	În progres	Cadrul legal revizuit.	Document de Referință în Monitorul Oficial

		<p>definiții în cadrele lor regulatorii. De exemplu, Parlamentul European prevede definiția antreprenoriatului feminin prin Rezoluția sa din 13 septembrie 2011 cu privire la antreprenoriatul feminin în rândul întreprinderilor mici și mijlocii.</p> <p>Se propune: introducerea acestor definiții în legislația națională pentru a uniformiza practica curentă și a contribui la promovarea antreprenoriatului feminin. În contextul dat, propunerea de modificare se referă la Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845/1992 (completare cu art.1) și/sau la Legea cu privire la întreprinderile mici și mijlocii nr. 179/2016 (completarea art.3).</p> <p>În același context, se propune revizuirea Legii Nr. 845 din 03-01-1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi prin introducerea definițiilor de antreprenoriat hibrid și antreprenor hibrid. Majoritatea oamenilor nu sunt pregătiți să-și părăsească locul de muncă stabil pentru o afacere riscantă. Practica internațională arată că creșterea muncii la distanță și condițiile de muncă mai flexibile au permis, de asemenea, apariția unei noi generații de antreprenori hibrizi. Antreprenorii hibrizi sunt oameni care își încep propria afacere în timp ce ocupă și o muncă plătită. Aproximativ cincizeci la sută din toate noile afaceri sunt create de antreprenori hibrizi. Antreprenoriatul hibrid este o modalitate cu risc scăzut de a testa idei de afaceri, de a câștiga experiență antreprenorială și de a dezvolta abilități de management al afacerilor.</p>			
Grup de acțiuni: 5.3. Dezvoltarea competențelor ecologice și de inovare pentru o creștere incluzivă					

5.3.1. Încurajarea dezvoltării tehnologiilor verzi și inovatoare în rândul femeilor antreprenoare.	BERD, servicii de consultanță, ODA, alți parteneri.	<p>Femeile joacă un rol cheie în dezvoltarea și implementarea tehnologiilor verzi și a ecoinovațiilor. Talentele lor creative și cunoștințele culturale înăscute sunt esențiale pentru a participa la toate inițiativele de energie curată. Femeile pot cataliza piețele tehnologiilor de energie curată prin valorificarea oportunităților generatoare de venituri de-a lungul lanțului valoric, în special în marketingul, distribuția, vânzările și serviciile post-vânzare ale acestor tehnologii. În același timp, drepturile de proprietate și de control sunt preferabile numeroaselor alternative politice pentru abilitarea economică a femeilor.</p> <p>O modalitate bună de a încuraja tehnologiile verzi și ecoinovarea este de a instrui companiile deținute de femei cu privire la modul de utilizare a acestora. Abilitarea femeilor în accesarea, utilizarea și beneficierea tehnologiilor verzi, precum și implementarea standardelor din industrie, crearea unei infrastructuri eco-eficiente, aplicarea etichetelor, taxelor și reglementărilor de mediu.</p>	Trimestru I 2024	<p>Indicator:</p> <p># bune practici și exemple de talente creative ale femeilor implicate în implementarea tehnologiilor verzi și ecoinovații identificate și diseminate.</p> <p># ateliere de instruire a femeilor despre tehnologiile verzi și activele productive.</p> <p># companii conduse de femei care aplică tehnologiile verzi și ecoinovarea;</p> <p># femei beneficiare a serviciilor de consultanță în afaceri, servicii de inovare și transfer tehnologic.</p>	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 5.4. Reducerea sărăciei populației prin acces la servicii					
5.4.1. Asigurarea accesului femeilor la servicii de sănătate, alimentație, apă potabilă, sanitație și salubritate, locuință, adăpost și tehnologii.	BERD, GIZ, Fundația Est-Europeană, alți parteneri.	<p>Creșterea accesului femeilor și bărbaților la infrastructura fizică, utilități și locuințe este o prioritate pentru o economie durabilă și incluzivă. În timp ce infrastructura insuficient dezvoltată și insensibilă la gen este unul dintre principalele motive pentru care femeile și fetele nu pot accesa serviciile de bază (de sănătate, alimentație, apă potabilă, servicii de sanitație și salubritate, locuință ș.a.) pentru a le susține mobilitatea socială și pentru a reduce decalajul de gen. Infrastructura care nu este receptivă la gen nu ține cont de rolurile, responsabilitățile și nevoile specifice ale femeilor și bărbaților într-un context dat și de modul în care acest lucru le afectează capacitatea de a utiliza sau de a accesa infrastructura.</p> <p>Astfel, povara infrastructurii subdezvoltate și neincluzive cade în mod disproporționat asupra grupurilor vulnerabile și marginalizate, în special persoanelor cu dizabilități, femeilor și fetelor și minorităților etnice.</p> <p>În zonele rurale, femeile au responsabilitatea principală pentru gestionarea alimentării cu apă a gospodăriilor. Apa este necesară nu numai pentru băut, ci și pentru producerea și prepararea alimentelor, îngrijirea animalelor domestice, igiena personală, îngrijirea bolnavilor, curățarea, spălarea și eliminarea deșeurilor. Accesul la apă potabilă este primordial pentru menținerea unui regim de viață sănătos și productiv. În același timp, costurile financiare sunt un factor critic pentru multe gospodării, în special în zonele rurale, pentru a avea acces la servicii</p>	Trimestru I 2024	<p>Indicator:</p> <p># proiecte/inițiative implementate pentru a facilita accesul femeilor la serviciile publice din zonele urbane și rurale.</p> <p># de beneficiari ai proiectelor.</p>	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare

		de alimentare cu apă și sanitație. Multe gospodării, în special cele conduse de femei, sunt sărace și vulnerabile în resurse și au fonduri reduse pentru serviciile publice, în timp ce resursele publice sunt limitate și, de obicei, direcționate parțial către dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii locale. Totodată, proiectele din fondurile externe pentru reabilitarea infrastructurii locale, a rețelelor de inginerie, reprezintă o miză pentru dezvoltarea economiei locale și asigurarea accesului egal la servicii.			
5.4.2. Cercetarea rezultatelor implementării abordării LEADER în RM din punct de vedere a abilitării sociale și economice a femeilor și contribuția acestora pentru dezvoltarea locală”.	Rețeaua Națională LEADER, alți parteneri.	Această lucrare explorează bunele practici și istoriile de succes ale femeilor în urma implementării mecanismului LEADER, care poate contribui la abilitarea femeilor și la o mai mare egalitate, de care beneficiază nu numai femeile, ci și familiile, comunitățile și economiile locale. Mecanismul LEADER urmărește crearea unui mediu socio-economic competitiv și inovator, propice dezvoltării durabile locale, bazat pe parteneriate consolidate, promovarea valorilor culturale, egalitatea de gen, care să promoveze o creștere economică dinamică și să îmbunătățească nivelul de trai. Mecanismul LEADER sprijină dezvoltarea socio-economică locală prin Implementarea Strategiilor de Dezvoltare Locală. Principalul ”motor” de funcționare ale abordării LEADER sun Grupurile de Acțiune Locală (GAL), care reprezintă un parteneriat instituționalizat al reprezentanților sectorului public, civic și antreprenorial. Proiectele susținute de GAL-uri contribuie la crearea de oportunități de angajare durabile pentru tineri și femei din zonele rurale, consolidând coeziunea socială.	În progres	Indicator: Raport elaborat # de istorii de succes identificate și # de recomandări de intervenție pentru decidenții și partenerii care doresc să sprijine abilitarea socială și economică a femeilor la nivel local.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare
Grup de acțiuni: 5.5. Abilitarea femeilor prin inițiative umanitare, comunitare și de advocacy					
5.5.1. Abilitarea femeilor și fetelor ca lideri și creșterea sprijinului pentru grupurile locale și rețele locale de femei pentru a participa în acțiuni comunitare, umanitare și de advocacy.	CE, UN Women, BERD, alți parteneri.	Femeile sunt adesea primele care răspund la crize și vocea lor trebuie să fie consolidată în planificarea comunitară și umanitară atât la nivel național, cât și la nivel local. Dovezile arată că atunci când femeile participă la activități comunitare și umanitare, întreaga societate beneficiază. În ciuda acestui fapt, femeile și fetele sunt adesea excluse din procesele de luare a deciziilor, în special la nivel local, ceea ce le afectează capacitatea de a contribui la dezvoltarea comunității, asistența umanitară și gestionarea crizelor. Se propune dezvoltarea unor programe de instruire axate pe abilitarea femeilor pentru participare în procesele decizionale la nivel local, deschiderea unei afaceri și gestionarea unor proiecte comunitare.	Trimestru I 2024	Indicator: # instruiți axate pe abilitarea femeilor; # instruiți axate pe deschiderea unei afaceri; # acțiuni comunitare cu impact organizate de grupuri/rețele locale de femei; # bune practici identificate și diseminate în media și rețele de socializare.	Comunicate pe paginile oficiale și rapoarte de activitate a partenerilor de implementare